

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 28/2013-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. mája 2013 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť MUDr. Z. K., K., zastúpenej advokátkou JUDr. Ľ. R., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 59/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MUDr. Z. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 59/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 59/2008 p r i k a z u j e ďalej konať bez zbytočných priet'ahov.

3. MUDr. Z. K. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré jej j e Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý uhradiť MUDr. Z. K. trovy konania v sume 269,58 € (slovom dvestošešťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Ľ. R., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal uznesením č. k. II. ÚS 28/2013-18 z 24. januára 2013 na ďalšie konanie sťažnosť MUDr. Z. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 59/2008.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka je účastníčkou trestného konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 2 T 59/2008 v procesnom postavení obžalovanej. Obžaloba na sťažovateľku a ďalších spoluobvinených J. K. st. a J. K. ml. bola podaná na okresnom súde 23. júla 2008 prokurátorom Okresnej prokuratúry K. pre „obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov

alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 20, § 172 ods. 1 písm. c/, ods. 2 písm. c/, e/ Trestného zákona...“. Okresný súd po vykonanom dokazovaní rozsudkom č. k. 2 T 59/08-544 z 29. septembra 2009 uznal sťažovateľku a J. K. ml. za vinných v zmysle obžaloby a odsúdil ich na trest odňatia slobody v trvaní 10 rokov nepodmienečne. Okresný súd zároveň uznesením č. k. 2 T 59/2008-534 zastavil trestné stíhanie proti obžalovanému J. K. st., ktorý v priebehu konania zomrel. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na základe odvolania obžalovaných uznesením sp. zn. 4 To 58/2010 z 2. februára 2011 zrušil označený rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na nové prerokovanie a rozhodnutie. Po zrušení rozsudku odvolacím súdom „*sa vo veci uskutočnilo len jedno hlavné pojednávanie*“, pričom do podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo vo veci meritórne rozhodnuté.

Sťažovateľka v odôvodnení sťažnosti uviedla:

„Dňa 17. 4. 2012 podala sťažovateľka spolu s teraz už nebohým synom sťažnosť na priedahy v konaní odôvodnenú stavom právnej neistoty, existencie nejstej budúcnosti a celkovou ťaživou situáciou v rodine či vo verejnom živote.

Dňa 3. 5. 2012 bola doručená sťažovateľke odpoveď na túto sťažnosť... V závere predsedu okresného súdu Košice I. podanú sťažnosť na priedahy vyhodnotil ako odôvodnenú s tým, že vec bude pravidelne sledovať. Obžalovaný J. K. zomrel dňa..., ktorá skutočnosť bola Okresnému súdu Košice I. oznámená podaním doručeným dňa 3. 5. 2012. Takmer po troch mesiacoch odo dňa oznámenia o úmrtí obžalovaného, dňa 20. 7. 2012, bolo trestné stíhanie voči synovi sťažovateľky J. K. zastavené. ...

Sťažovateľka dňa 11. 6. 2012 podala námietku zaujatosti voči sudkyňi JUDr. S. Š. z dôvodu, že v konaní pred súdom sa správala k osobe sťažovateľky neeticky, nespoločensky a taktiež sa dopustila závažných procesných chýb pri protokolácii svedeckých výpovedí a aj samotného priebehu procesu.

Sťažovateľka v zákonom stanovenej lehote podala sťažnosť proti uzneseniu Okresného súdu Košice I., sp. zn. 2T/59/2008 zo dňa 18. 6. 2012... v ktorej má za to, že dôvody pre ktoré sa predsedníčka senátu nenechala vylúčiť, nie sú v súlade s dôvodmi, ktoré považuje za dôvody zaujatosti. ...

Podľa názoru sťažovateľa súdny spor trvá neprimerane dlhú dobu k dnešnému dňu viac ako štyri roky.

V priebehu týchto štyroch rokov sťažovateľka stratila svojich dvoch najbližších rodinných príslušníkov, manžela a syna. Ich úmrtie sťažovateľka pripisuje najmä stresu zo súdneho konania a výsledkom procesných postupov v priebehu celého trestného konania.

Sťažovateľke samej sa od roku 2008, od kedy prebieha súdny proces, zdravotný a duševný stav zmenil do stavu odkázanosti na pomoc tretích osôb. ...

Prirodzené plynutie času negatívne ovplyvňuje možnosť opätovného vykonania dôkazov, ktoré Okresný súd Košice I. vykonal v čase pred vyhlásením rozsudku zrušeného Krajským súdom v Košiciach, pričom najmarkantnejšie je to odzrkadlené na samotnej dostupnosti dôkazov a na svedeckých výpovediach. Sťažovateľka pravdepodobnosť nastolenia spravodlivosti vyčísluje mizivým percentom.“

Sťažovateľka žiada ústavný súd, aby jej priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 8 000 €, „nakoľko ochrana práv nebola rýchla a účinná v súlade s ustanoveniami a účelom Trestného poriadku... V napadnutom konaní pretrváva stav právnej neistoty evidentne spôsobený prieťahmi v konaní. Navyiac súdne konanie je vedené viac ako štyri roky a zjavne odporuje princípu primeranosti dĺžky súdneho konania zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru... Dlhodobý stres a neistota vyvolali u sťažovateľky stav beznádeje a straty dôvery v spravodlivé súdnictvo.“

2.1 Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľky MUDr. Z. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom pred Okresným súdom Košice I. pod sp. zn. 2T 59/2008 bolo porušené.

Prikazuje sa, aby Okresný súd Košice I. vo veci vedenej pod sp. zn. 2T 59/2008 konal bez zbytočných prieťahov.

Súd priznáva sťažovateľke podľa článku 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky finančné zadosťučinenie vo výške 8.000,- EUR.

Súd priznáva odmenu a náhradu hotových výdavkov právnej zástupkyňi sťažovateľky JUDr. L. R... vo výške 269,58 EUR... na účet vedený v... “

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. R. L., listom sp. zn. Spr 136/12 z 27. februára 2013 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 25. marca 2013.

3.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem chronológie úkonov vykonaných súdom v namietanom konaní a popisu období práceneschopnosti zákonnej sudkyne konajúcej vo veci uviedol:

„Na základe vyššie uvedených skutočností sa domnievam, že zákonná sudkyňa postupovala štandardným spôsobom, pričom v obdobiach medzi termínmi hlavných pojednávanií boli vykonávané v značnom množstve úkony za účelom zabezpečenia účasti obžalovaných a svedkov, čo v značnej miere prispelo k predĺženiu celkovej doby trvania tohto trestného konania.

Súčasne Vám oznamujem, že netrváme na našej účasti na ústnom pojednávaní, nakoľko som toho názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

3.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedu okresného súdu k veci uviedla:

«Z postupu, aký Okresný súd Košice I. zvolil v trestnej veci sťažovateľky je zrejmé, že v konaní sa opakovane vyskytovali veľké časové odstupy medzi jednotlivými pojednávaniami. V roku 2012 sa konalo iba jedno hlavné pojednávanie a to 22. 10. 2012. Na rozdiel od predchádzajúceho vyjadrenia, ktorým Okresný súd Košice I. reagoval na sťažnosť sťažovateľky na prieťahy v konaní, kde konštatuje, že vo veci došlo k prieťahom, v súčasnosti len konštatuje, že zákonná sudkyňa postupovala štandardným spôsobom, pričom v obdobiach medzi termínmi hlavných pojednávanií boli vykonané úkony za účelom zabezpečenia účasti obžalovaných a svedkov. Tu sťažovateľka uvádza, že kvôli jej neúčasti alebo neúčasti jej obhajkyne nebolo pojednávanie odročené ani jeden raz. Úkony smerujúce

k zabezpečeniu účasti sťažovateľky sú štandardné a to formou predvolania, ktoré si vždy prevzala za zachovania procesnej lehoty. Iných obžalovaných nebolo treba predvolávať. Úkony smerujúce k zabezpečovaniu svedkov nezapríčinila teda ani sťažovateľka ani obhajoba, je vecou súdu, aby konal v súlade s trestným poriadkom.

Námietka zaujatosti, ktorú sťažovateľka vzniesla bola formou jej obrany, na ktorú mala zákonné právo o to viacej, že trestný proces je vždy vedený pod hrozbou uloženia trestu v konečnom rozhodnutí.

V súčasnosti sťažovateľka vie, že vec bude pojednávať nový sudca, nakoľko na deň 3. 4. 2013 je vytyčený termín verejného zasadnutia o predbežnom prejednaní obžaloby. Navrhovateľka je zúfalá z toho, že vec sa pojednáva od samého začiatku a musí opätovne podstupovať trestný proces.

Podanú ústavnú sťažnosť považuje sťažovateľka za podanú dôvodne a v zmysle § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1992 Z. z. súhlasí s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania, nakoľko s prihliadnutím na listinné dôkazy, vykonaním ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného pod sp. zn. 2 T 59/2008:

Dňa 23. júla 2008 bola okresnému súdu doručená obžaloba Okresnej prokuratúry K. (ďalej len „okresná prokuratúra“) na sťažovateľku a spoluobvinených J. K. st. a J. K. ml., obžalovaných pre „obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 20, § 172 ods. 1 písm. c/, ods. 2 písm. c/, e/ Trestného zákona...“. Vec bola pridelená predsedníčke senátu JUDr. Š.

Dňa 26. augusta 2008 okresný súd nariadil termín verejného zasadnutia na 19. september 2008 pre účel predbežného prerokovania obžaloby.

Dňa 19. septembra 2008 sa uskutočnilo verejné zasadnutie, ktoré bolo odročené na 3. október 2008 pre neprítomnosť obžalovaných a pre účel zabezpečenia ich súhlasu, na prerokovanie veci v ich neprítomnosti.

Dňa 3. októbra 2008 sa uskutočnilo verejné zasadnutie, na ktorom po vyjadrení procesných strán okresný súd nariadil hlavné pojednávanie na 18. november 2008. Sťažovateľka požiadala, aby sa vzhľadom na jej zdravotný stav konalo v jej neprítomnosti.

Dňa 7. októbra 2008 prokurátor okresnej prokuratúry (ďalej len „okresný prokurátor“) oznámil, že nepovažuje osobnú účasť obžalovaných na hlavnom pojednávaní za nevyhnutnú.

Dňa 18. novembra 2008 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo po vypočutí jedného z obžalovaných a predvolaných svedkov odročené na 3. február 2009 na účely vykonania ďalšieho dokazovania (výsluchu predvolaných svedkov).

Dňa 3. februára 2009 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo po vypočutí predvolaných svedkov odročené na 27. marec 2009 na vykonanie ďalšieho dokazovania.

Dňa 27. marca 2009 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti samosudkyne na 29. máj 2009.

Dňa 17. apríla 2009 obhajca obžalovaných doručil kontraposudok znalca MUDr. J. M., CSc., a navrhol znalca vypočuť na hlavnom pojednávaní.

Dňa 29. mája 2009 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo po výsluchu predvolaných svedkov odročené na 23. jún 2009. Obhajca oznámil a preukázal skutočnosť, že obžalovaný J. K. st. zomrel.

Dňa 23. júna 2009 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo po výsluchu predvolaných svedkov odročené na 25. september 2009.

Dňa 16. septembra 2009 mestská časť K. doručila úmrtý list obžalovaného J. K. st.

Dňa 25. septembra 2009 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo po záverečných rečiach odročené pre účel vyhlásenia rozsudku.

Dňa 29. septembra 2009 bol vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd uznal sťažovateľku a obžalovaného J. K. ml. za vinných podľa obžaloby a odsúdil ich na trest odňatia slobody v trvaní 10 rokov nepodmienečne. Okresný súd zároveň uznesením zastavil trestné stíhanie proti obžalovanému J. K. st.

Dňa 14. októbra 2009 obhajca obžalovaných podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu z 29. septembra 2009.

Dňa 22. októbra 2009 okresný súd zaslal odvolanie obžalovaných na vyjadrenie okresnej prokuratúry. Okresná prokuratúra sa v lehote k odvolaniu nevyjadrila.

Dňa 10. novembra 2009 predseda okresného súdu predĺžil lehotu na vyhotovenie rozsudku z dôvodu práceneschopnosti samosudkyne do 25. novembra 2009.

Dňa 7. januára 2010 okresný súd zaslal vyhotovený rozsudok procesným stranám.

Dňa 21. januára 2010 sa sťažovateľka spolu s obžalovaným odvolala proti rozsudku okresného súdu z 29. septembra 2009.

Dňa 16. apríla 2010 obhajca obžalovaných požiadal o bezodkladné predloženie spisu odvolaciemu súdu.

Dňa 20. mája 2010 okresný súd uznesením rozhodol o oprave zrejmej nesprávnosti vo výrokovej časti rozsudku (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 1. júna 2010).

Dňa 8. júna 2010 okresný súd predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní obžalovaných.

Dňa 7. decembra 2010 obžalovaní doručili krajskému súdu doplnenie odvolania.

Dňa 2. februára 2011 krajský súd uznesením sp. zn. 4 To 58/2010 zrušil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na nové prerokovanie a rozhodnutie.

Dňa 18. marca 2011 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 30. júna 2011 obžalovaní požiadali vzhľadom na zánik splnomocnenia obhajcu JUDr. K. o ustanovenie obhajcu ex offio.

Dňa 14. júla 2011 okresný súd nariadil hlavné pojednávanie na 28. november 2011.

Dňa 4. novembra 2011 okresný súd opatrením ustanovil obžalovaným obhajkyňu JUDr. R.

Dňa 28. novembra 2011 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 5. marec 2012 pre neprítomnosť obžalovaných. Obhajkyňa predložila súhlas sťažovateľky, aby sa konalo v jej neprítomnosti. Obžalovaný J. K. ml., ktorý ospravedlnil svoju neúčast' z dôvodu práceneschopnosti, nesúhlasil s vykonaním hlavného pojednávania v jeho neprítomnosti.

Dňa 14. februára 2012 okresný súd zrušil termín hlavného pojednávania (5. marec 2012) a určil nový termín na 28. máj 2012.

Dňa 17. apríla 2012 predseda senátu zrušil termín hlavného pojednávania určený na 28. máj 2012 z dôvodu pridelenia veci do senátu 2T.

Dňa 30. apríla 2012 okresný súd zistil, že obžalovaný J. K. ml. zomrel..., zároveň požiadal mestskú časť K. o zaslanie úmrtného listu obžalovaného.

Dňa 3. mája 2012 obhajkyňa upovedomila okresný súd o úmrtí obžalovaného J. K. ml.

Dňa 22. mája 2012 okresný súd nariadil termín hlavného pojednávania na 18. jún 2012.

Dňa 29. mája 2012 okresný súd požiadal Obvodný úrad K., oddelenie priestupkov o zaslanie hodnotenia sťažovateľky.

Dňa 31. mája 2012 mestská časť K. doručila úmrtný list obžalovaného.

Dňa 12. júna 2012 sťažovateľka doručila námietku zaujatosti proti konajúcej predsedníčke senátu JUDr. Š.

Dňa 18. júna 2012 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito vzhľadom na vznesenú námietku zaujatosti a neprítomnosť predvolaných svedkov. Konajúci senát zároveň uznesením rozhodol, že predsedníčka senátu JUDr. Š. nie je vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania. Rozhodol tiež o zastavení trestného stíhania proti nebohému obžalovanému J. K. ml.

Dňa 21. júna 2012 Obvodný úrad K. doručil správu o povesti sťažovateľky.

Dňa 26. júna 2012 okresný súd nariadil termín hlavného pojednávania na 24. september 2012.

Dňa 23. júla 2012 sťažovateľka podala sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu z 18. júna 2012 o námietke zaujatosti.

Dňa 2. augusta 2012 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľky proti rozhodnutiu o námietke zaujatosti.

Dňa 14. augusta 2012 krajský súd uznesením sp. zn. 4 Tos 66/2012 sťažnosť sťažovateľky zamietol.

Dňa 24. septembra 2012 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 22. október 2012 z dôvodu celodenného lekárskeho ošetrovania predsedníčky senátu.

Dňa 22. októbra 2012 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo po vypočutí svedka odročené na 7. december 2012 pre účel vykonania ďalšieho dokazovania.

Dňa 7. decembra 2012 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo po vypočutí predvolaných znalcov odročené na 29. január 2013 pre účel vykonania ďalšieho dokazovania.

Dňa 29. januára 2013 sa uskutočnilo hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Dňa 3. apríla 2013 sa po pridelení veci novému zákonnému sudcovi uskutočnilo verejné zasadnutie na predbežné prerokovanie obžaloby, na ktorom po vyjadrení procesných strán okresný súd nariadil hlavné pojednávanie na 22. máj 2013.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 59/2008 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 95/06).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z hľadiska hodnotenia povahy veci sa oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESĽP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (napr. II. ÚS 32/03, I. ÚS 11/08). Nemožno pochybovať o tom, že aj povaha predmetného trestného činu si vyžaduje osobitnú starostlivosť orgánov činných v trestnom konaní a všeobecného súdu o naplnenie účelu trestného konania, čo okrem iného znamená, že orgány činné v trestnom konaní a všeobecný súd majú povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania vrátane poškodených strán.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že zdĺhavý priebeh napadnutého trestného konania nemôže pripísať na vrub faktickej náročnosti alebo právnej zložitosti prerokovávanej veci. Napokon ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázal na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania s'ťažovateľky v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom. Je pravdou, že k čiastočnému predĺženiu konania došlo aj v dôsledku procesnej aktivity s'ťažovateľky (vznesenie námietky zaujatosti,

podanie opravných prostriedkov), na druhej strane nekonanie okresného súdu nemalo pôvod v konaní sťažovateľky, ktorá len využívala svoje procesné oprávnenia. Využitie možností daných sťažovateľke procesnými predpismi na uplatňovanie a presadzovanie jej práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (m. m. I. ÚS 31/01).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a v tejto súvislosti zistil, že okresný súd spôsobil neúmerne predĺženie konania predovšetkým svojou nečinnosťou, ale aj neefektívnou činnosťou.

Z prehľadu doterajšieho priebehu konania vyplýva, že okresný súd bol v posudzovanom konaní nečinný v obdobiach: od 3. februára 2009 do 29. mája 2009 (takmer 4 mesiace), od 21. januára 2010 do 20. mája 2010 (4 mesiace), od 18. marca 2011 do 4. novembra 2011 (viac ako 7 mesiacov), od 28. novembra 2011 do 30. apríla 2012 (5 mesiacov) a od 7. decembra 2012 do 3. apríla 2013 (takmer 4 mesiace). Celkovo bol teda okresný súd v tejto veci nečinný 24 mesiacov.

Uvedená nečinnosť okresného súdu v trvaní dvoch rokov nie je ospravedlniteľná, pretože okresný súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako obžalovaná v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné. K uvedenej nečinnosti, a teda k prietahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci či v dôsledku správania sťažovateľky, ale najmä v dôsledku postupu okresného súdu.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv,

kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

O neefektívnom procesnom postupe okresného súdu svedčia dôvody, pre ktoré bolo jeho meritórne rozhodnutie na základe podaného odvolania zrušené a vec bola vrátená na opätovné prerokovanie a rozhodnutie. Tie poukazujú na nesústredený a neefektívny postup okresného súdu v procese dokazovania, keď okresným súdom vyhotovené zápisnice o výsluchoch svedkov neposkytovali pravdivý obraz o priebehu dokazovania, v dôsledku čoho bude potrebné opätovne vypočuť svedkov na hlavnom pojednávaní. Odvolací súd tiež vytkol okresnému súdu nedôslednú aplikáciu ustanovení týkajúcich sa znaleckej činnosti (§ 142 a nasl. Trestného poriadku).

Obranu okresného súdu, podľa ktorého k predĺženiu konania výrazne prispeli aj pomerne časté obdobia práceneschopnosti vo veci konajúcej zákonnej sudkyne, nebolo možné akceptovať. Podľa právneho názoru ústavného súdu vyjadreného v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 14/00 otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (mutatis mutandis I. ÚS 55/02, IV. ÚS 84/02). Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Ústavný súd nepovažoval ako dôvodnú ani obranu okresného súdu, podľa ktorého k predĺženiu konania prispeli aj úkony „*vykonávané v značnom množstve... za účelom zabezpečenia účasti obžalovaných a svedkov*“. Ako to vyplýva z rozsudku okresného súdu, obžalovaní J. K. st. a sťažovateľka vzhľadom na ich nepriaznivý zdravotný stav využili zákonnú možnosť v zmysle § 252 ods. 3 Trestného poriadku a požiadali okresný súd, aby konal v ich neprítomnosti. Hlavné pojednávania preto boli vykonané v neprítomnosti týchto obžalovaných. Pokiaľ ide o zabezpečenie účasti svedkov, je potrebné uviesť, že všeobecný

súd, vzhľadom na jeho povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zákon zveruje, vrátane opatrení zamedzujúcich sťažovaniu postupu konania (§ 128 a § 70 Trestného poriadku).

Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť a neefektívnu činnosť okresného súdu ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom vo veci konajúceho okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 59/2008 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 8 000 €, čo odôvodnila tým, že v napadnutom konaní pretrváva stav právnej neistoty evidentne spôsobený priet'ahmi v konaní, pričom *„Dlhodobý stres a neistota vyvolali u sťažovateľky stav beznádeje a straty dôvery v spravodlivé súdnictvo.“*

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky,

najmä vzhľadom na celkovú dĺžku namietaného konania, považuje za primerané v sume 2 500 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd o návrhu na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

6. Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátkou JUDr. L. R. Právna zástupkyňa s'ťažovateľky vyčíslila trovy konania v sume 269,58 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2012 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie s'ťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 127,16 €, t. j. spolu 254,32 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,63 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 269,58 €. Úhrada trov konania bola priznaná v celkovej sume 269,58 €.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne s'ťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. mája 2013